

TISKOVÁ ZPRÁVA

Praha 6. října 2022

Akademie věd ČR
Národní 1009/3, 110 00 Praha 1
www.avcr.cz

AUTONOMNÍ VOZIDLA: JAK SE MAJÍ ETICKY SPRÁVNĚ ROZHODNOUT V PŘÍPADĚ NEHODY?

Autonomní vozidla už nejsou jen hubbou vzdálené budoucnosti. Propagují je automobilové firmy a samořiditelná auta nechávají na silnicích jezdit i některé státy. S tím ale vystává etická otázka, jak by měla být naprogramována pro případ nehody. Měla by se rozhodovat podle počtu obětí? Nebo také na základě věku? Jak by měla pravidla zohledňovat kulturní zvyklosti dané země?

Základním modelem používaným pro výzkum etiky autonomních vozidel je tzv. *tramvajové dilema* (anglicky *Trolley Dilemma/Problem*), které během času nabylo řadu variací. V kostce jde o vyřešení dilematu o dělnících pracujících na kolejích, na něž se řítí tramvaj. V poslední chvíli je možné přehodit výhybku na jinou kolej. Jenže také na ní pracuje dělník, i když jen jeden. Obětujeme ho?

„Myšlenkový experiment s tramvají je cenný z vícero důvodů. Umožňuje zkoumat morální intuice lidí ohledně distribuce újmy. Moderní technologie se stále častěji objevují v našich životech a potřebujeme vědět, jaká očekávání od nich máme, jak by se měly chovat v krizových situacích. Takzvaná trolley dilemata nám také pomáhá analyzovat situace rozdělení újmy. Řekněme například, že se autonomní vozidlo dostane do kolizní situace, kdy je každý manévr spojený se střetem s jiným vozidlem, chodcem nebo zvířetem. Jak by se mělo rozhodnout? A konečně nám pomáhá zmapovat všechny možné situace, kdy během využívání moderních technologií s určitou autonomií k nějaké újmě dochází, ať již na majetku, zdraví či životech,“ říká David Černý z Ústavu státu a práva AV ČR.

Unikátní pohled z celého světa

Odpovědi nejen na tyto otázky přináší kniha *Autonomous Vehicle Ethics: The Trolley Problem and Beyond* vydaná v Oxford University Press. Vyšla jako vůbec první kompletní monografie na téma etiky autonomních vozidel. Nahlíží jejich problematiku nejen z pohledu filozofie, ale také sociologie, ekonomie nebo městského plánování. Přispěli do ní autoři z celého světa a významně ji obohatili čeští badatelé. Editoricky a autorsky se na ní podíleli David Černý z Ústavu státu a práva a Tomáš Hříbek z Filosofického ústavu AV ČR. Přispěl do ní i Daniel Novotný z Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích.

Autoři se v knize zabývají i tím, proč je model tramvajového dilematu v některých ohledech omezující. Jedním z důvodů prý je, že auto nemusí vždy získat zcela přesné informace o situaci a počtu obětí. Zdůrazňují také, že nemusí být správná jen jedna etická teorie chování autonomních vozidel. Ve hře je

Kontakt pro média: **Markéta Růžičková**
Divize vnějších vztahů AV ČR
press@avcr.cz
+420 777 970 812

totiž příliš mnoho faktorů a hodnot, zatímco v některých situacích je určité řešení vhodnější, v odlišné situaci zase jiné.

Etik David Černý v publikaci řeší otázku, jakou roli by při rozhodování autonomního vozidla měl hrát věk oběti. „*Za určitých jasně definovaných podmínek nemusí být rozlišování na základě věku diskriminací,*“ dodává autor.

Tomáš Hříbek se zabývá filozofií města. „*Klasická filozofie počínaje Platónem zdůrazňovala politický a antropologický význam tradičního města, chápaného jako město pro chodce. Toto město bylo v minulém století zničeno, nebo přinejmenším narušeno automobilismem. Tvrdím, že autonomní mobilita otevírá různé možnosti; jednou z nich je, do jisté míry, regenerace tradičního města pro chodce,*“ říká vědec.

Daniel Novotný a thajský filozof Soraj Hongladarom se zamýšlejí nad zatím opomíjenými souvislostmi autonomních vozidel specifických pro danou kulturu: „*Pro různé kultury jsou charakteristické velice odlišné způsoby řízení a řešení kolizních situací. Nelze tedy aplikovat celosvětově, např. v Thajsku i Česku, jeden soubor explicitních pravidel. Z toho důvodu autoři navrhuji, aby se autonomní vozidla učila v autoškolách dané kultury.*“

Více informací: **PhDr. David Černý, Ph.D.**
Ústav státu a práva AV ČR
david.cerny@ilaw.cas.cz
+420 775 466 783

Odkaz na publikaci:

Autonomous Vehicle Ethics – Ryan Jenkins, David Cerny, Tomas Hribek – Oxford University Press

<https://global.oup.com/academic/product/autonomous-vehicle-ethics-9780197639191?lang=en&cc=boup.com>

